

Ca modele estetice sunt identificate peisajul de plein-air, peisajul natural și peisajul avangardist. Este partea lucrării în care autorul îi prezintă pe artiștii băimăreni.

La 110 ani de la apariția centrului artistic Baia Mare, iată această carte vine să întreprindă o fertilă activitate de critică de artă și să demonstreze că în răstimpuri, chiar dacă nu răstoarnă un centru de greutate, Baia Mare reușește să atragă atenția asupra sa.

Neagu Djuvara, *Există istorie adevărată? Despre „realitatea generală” a istoriei. Eseu de epistemologie*. Humanitas, Buc., 2006. (Sándor Kereskényi).

Neagu Djuvara s-a născut la București în 1916, într-o familie de origine aromână, care a dat țării mai mulți oameni politici, diplomați, profesori și oameni de știință. Și-a făcut studiile la Paris: licență în litere (istorie), 1937; doctorat în drept, 1940; doctorat de stat (docență) în litere (filozofie a istoriei), 1972. A publicat multe cărți în Franța. Dintre cărțile cu subiect istoric publicate în România, cele mai importante sunt: *Între Orient și Occident. Țările române la începutul epocii moderne: 1800-1848 și Civilizații și tipare istorice. Un studiu comparat al civilizațiilor*.

În cartea sa recent apărută în România (*Există istorie adevărată? Despre „realitatea generală” a istoriei. Eseu de epistemologie*. Humanitas, Buc., 2006), încearcă să arate *relativitatea* fundamentală a sintezei rezultate din munca istoricului. Această relativitate nu ține atât de observator și de mediul său, cât de însuși obiectul și metodele studiilor istorice. Materia istoriei nu e stabilă, încremenită, ea e în mișcare. Prezentul încontinuu crează trecut. Așadar, o viziune a trecutului ca ceva finit, e cu neputință. Djuvara subliniază: de aici izvoarește și drama istoricului, oricare ar fi știința, iscusința și talentul lui, iar viziunea trecutului pe care o are este, în mod fatal, depășită de două-trei generații (câteodată chiar mai repede), datorită apariției unor noutăți în euristică, metodologie și a schimbărilor ideologice.

Doar două împrejurări pot face opera istoricului durabilă, scrie Djuvara, o excepțională putere de evocare, care ține de talentul literar (cazul lui Michelet sau al lui Iorga) sau întâmplarea de a fi fost un martor unic și excepțional de prețios al evenimentelor relatate, ca Tucidide.

Autorul abordează următoarele teme: definiția științei istorice, problematica *faptului istoric*, natura *cunoștinței istorice*, cauza și *cauzalitatea* în istorie, noțiunea *adevărului*, și nu în ultimul rând legăturile sublime dintre *narațiune* și narator (limitele obiectivității științifice din această privință).

Djuvara este un critic fin al maestrului său, Raymond Aron, recunoscându-i meritele (*Introducere la filozofia istoriei*, 1938; trad. rom. de H. Gănescu, Humanitas, Buc. 1997. 511 p.), dar câteodată vine vorba despre avatarurile metodelor neopozitivismului, Aron este depășit cu o familiară subtilitate. Autorul demască și optimismul primitiv al filozofiei analitice a istoriei (Arthur C. Danto) sau hegelianismul voalat al lui Collingwood și Croce, antropologismul ontologic (heideggerian) al lui Gehlen.

În încheiere, Djuvara analizează cauzele obiective ale *relativității* istoriei în general: *în istoria contemporană* istoricul nu poate scrie o lucrare exhaustivă și definitivă, fiindcă nu are perspectiva necesară (de multe ori este numai un „economist” sau „politolog” cu interes istoric); *în istoria modernă și medievală* documentarea se îmbogățește neîncetat (și apar frecvent schimbările de optică istoriografică); *în istoria lumii antice* (sau a civilizațiilor îndepărtate) unele noutăți în domeniul vestigiilor pot provoca adevărate răsturnări de evaluare.

Istoricul, astfel, are o soartă ingrată. El trebuie să fie resemnat cu gândul că munca lui niciodată nu poate reprezenta un ansamblu clădit pe vecie, ci doar o cărămidă, un colț de zid la o clădire, care se surpă neconținut (ca în legenda meșterului Manole), și totuși, ca Sisif, trebuie să construiască mai departe, la nesfârșit.

Desigur, acest eseu epitemologic nu are ambiția de rezuma toate chestiunile legate de relativitatea omniprezentă în mai toate relatările istorice. Din indice lipsesc câteva nume sonore, sau de văză, ca a lui Jacques La Goff, Reinhardt Koselleck sau a lui Hayden White (și nu apare nici nestorul investigațiilor recente: Paul Ricoeur). Scopul propus însă este atins: Djuvara iarăși s-a prezentat cu un text de neocolit.

Ioan Godea, *Arhitectura la romani de la obârșii la Cozia: sinteze, crestomație, reconstituiri, imagini*, Editura Primus, Oradea, 2007, 367 p. (Maria Lobonț-Pușcaș).

Doctor în istorie, profesorul și etnograful Ioan Godea premiat al Academiei pentru unele dintre lucrările sale în domeniul etnografiei, autor a numeroase tratate, monografii și lucrări științifice cu caracter inter-disciplinar (etnografic, istoric, geografic, lingvistic, arhitectură etc.) pune la dispoziția specialiștilor o nouă lucrare deosebită, o lucrare elaborată și foarte bine documentată la care a lucrat, după cum mărturisește în prima pagină a cărții, în jur de treizeci de ani.

În baza unei bogate bibliografii și a documentării de teren, autorul face o amplă prezentare arhitecturii la români “de la obârșii la Cozia”, pe parcursul celor nouă capitole fiind prezentate aspectele esențiale ale arhitecturii de pe teritoriul românesc, începând cu tehnicile și materialele tradiționale de construcție, apoi paleoliticul – copilăria arhitecturii, epoca neolitică, arhitectura dacilor, arhitectura în Dacia romană, arhitectura în mileniul de creștinare, arhitectura romanică, arhitectura gotică, triconcul-biserica Mănăstirii Cozia.

Fiecare capitol este însoțit de numeroase schițe, planuri, desene, hărți și fotografii alb-negru menite să exemplifice cele scrise de autor. De remarcat este faptul că autorul are în vedere în această lucrare atât elementele de arhitectură vernaculară - locuințe permanente sau temporare, cât și cele de arhitectură religioasă - temple din perioada neolitică, Bazilica din Niculițel, planimetria bisericilor romanice, biserica în perioada gotică, triconcul (tip bizantin de biserică ortodoxă), de arhitectură civilă și militară, până acum publicând în mod independent pentru fiecare gen arhitectural (*Biserici de lemn din România*, *Monumente istorice bisericesti din Eparhia Ortodoxă Română a Oradei*, *Biserici de lemn*, *Culele din România - tezaur de arhitectură europeană* etc.)

Valoarea acestei cărți este dată și de prezența textelor originale (semnalată în titlul lucrării) ale unor istorici, istorici de artă, arhitecți și etnologi iluștri care au studiat de-a lungul vremii arhitectura și istoria arhitecturii.

Lucrarea de față este un reper autentic pentru toți cei care studiază arhitectura și modul de locuire-studenți, etnografi, arhitecți etc., singurul aspect omis este prezența unui rezumat într-o limbă de circulație internațională, accesul cercetătorilor străini fiind limitat.